

॥ ॐ ॥

શ્રી લક્ષ્મિકાન્ત નાટક સમાજ.

વનરાજ

નાટકના ગાયનો તથા ટુંકસાર.

જાપાની પ્રસિદ્ધ કરનાર,

ચંદુલાલ હરગોવદાસ શાહ.

માલિક:-શ્રી લક્ષ્મી કાન્ત નાટક સમાજ.

દાલ મુકામ:-સ્ટેશનરોડ સુર્યપ્રકાશ થીએટર સુરત.

સરત ભાગાતળાવ ગેઠ ઉપર આવેલા થી "કન્ડીયા"

પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં કચ્છનલાલ ચૈત્રનીવાલે ગાળી.

કૌમત ૪ આના.

૧૦૮૭

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૮૦૮ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ વનરાજ્યના પાંચતો

વિષય દ - ૨ - ૪

॥ ॐ ॥

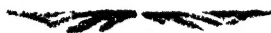
तत्सत् परमात्मने नमः

वनराज

नामके नाटकનો સાર અને ગાયનો.

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરમાર,

ચંદુલાલ હરગોવિનદાસ શાહ.

માલેક---શ્રી લક્ષ્મી કાન્ત નાટક સમાજ.

લાલ મુકામ:-સૂર્યપ્રકાશ થીએટર સ્ટેશન રોડ---સુરત.

સુરત ભાગાતળાવ રોડ ઉપર આવેલા ધી "ઈડીયા" પ્રીન્ટીંગ
પ્રેસમાં કંચનલાલ યુનીલાલે છાપી.

આવૃત્તિ ૧ લી

સને ૧૯૨૦

પ્રત ૩૦૦૦.

કીંમત ૪ આના

વનરાજ નાટકનાં મુખ્ય પાત્રો

— પુરુષ વર્ગ —

- રામસીંહ.....રામપુરના રાજા ચંદ્રીકાના પીતા
 ભુપતસીંહ.....અભયગઢના ચક્રવર્તી મહારાજા ધીરાજ
 શુભાનસીંહ.....રામસીંહનો ભત્રીજો રામસીંહનું ખુન કરી
 ગાદી મેળવનાર સુધાનો પીતા
 શૂરપાળસીંહ.....રામસીંહનો સાળો સેનાપતી સત્ય પ્રયાણ
 મહારવડીઓ વનદેવીનો પતી અને વન-
 રાજનો પીતા
 છત્રસીંહ.....માણ દીવાન
 વનરાજ.....શૂરપાળસીંહનો પુત્ર ચંદ્રીકા અને સુધાનો
 ભવિષ્યનો પતી
 મેડલો.....શુભાનસીંહનો ખાનગી સલાહકાર ખટ-
 પટીઓ ખવાસ
 પાનાચંદ.....એક મજબીયુસ ભુલ્લો શાહુકાર
 માવજી.....તેને મોટો દીકરો લુખ્ખો શેરદલાલ
 પેથો ઉર્ફે પાટકર સાહેબ...કાઈ પણ રસ્તે પૈસા મેળવી
 મેળમળ ઉડાવનાર માવજીભાઈનો
 નાનો ભાઈ

— સ્ત્રી વર્ગ —

વનદેવી.....શૂરપાળસીંહની ધર્મપત્ની વનરાજની માતા
 વીમળમતી... ..રામસીંહની સ્ત્રી [રાણી] ચંદ્રીકાની માતા
 ચંદ્રીકા .....રામસીંહની પુત્રી વનરાજની ભવિષ્યની પત્ની
 સુધા.....શુભાનસીંહની પુત્રી વનરાજની ભવિષ્યની
 પત્ની

શુભાન.... ..ભાવજીની પત્ની

મંગળા.....પાટકર સાહેબનુ પ્રેમ પાત્ર

એ શિવાય:—સાહેલીઓ, દરબારીઓ, બહારવટીઓ
 ઓ નૃસીંહાઓ વીગેરે.

શ્રી

વનરાજ

નાટકનો ટુંકસાર.

—***—

અંક પહેલો.

મંગળાચરણ.

પ્રવેશ ૧ લો—દરીયા કીનારો, મીઠાલસ ભુવન.

કોષાતુર ગુમાનસીંહ ત્યાં ગુમાનનો હજુરી રામસીંહ તથા રાણીના આવવાના સમાચાર આપે છે, ચંડાલોને ગુસ્સો રહેવાની બલામણ રામસીંહનું આગમન, ગુમાનસીંહની બનાવટી ખુશાલી, રામસીંહ માનેલો ઉપકાર, સર્વ સલાસદોના ગયા બાદ ગુમાનસીંહનું બદલાવું, રામસીંહનું આશ્ચર્ય ! મીઠાબાની અર્થે બોલાવી વિશ્વાસઘાત કરનાર ભત્રીજા ગુમાનસીંહને શીટકાર, પરસ્પર લડાઈ, ને રામસીંહનું ખુન. ત્યાં રાણીનું આવવું, તેનું પણ ખુન કરી રામસીંહની પુત્રી પંડીકાને પોતાને સ્વાધીન અચાનક રામસીંહના માળા શરપાળસીંહનું આવવું, ગુમાનસીંહને હાથે શરપાળ કેદ. ટેન્ડો—

પ્રવેશ ૨ જો—કોમીક.

એક શ્રીમંત પણ કંબુસ બુઢાની સફરમી સંતતિ, શેરખજારનો બુખ્યો દલાથ, તેનો મોટો દીકરો માવજી લેલાગુ વકીલ બની ગયેલો નાનો દીકરો પૂરો હરામખોર પેથો ઉર્ફે કડકા પાટકર સાહેબ, અને માવજીની ફેશનેબલ ગૈરી ગુમાન, ત્રણે મળી બુઢા પાનાચંદની પુખ્તાંજલીથી પુખ્ત કરી પૈસા પડાવે છે.

પ્રવેશ ૩ જો—જંગલ.

કદી ગરપાળનો શીરચ્છેદ કરવા ગુમાનના સામંતો લાવે છે, ગુમાનસીંહ તેને પોતાની પક્ષમાં આવવા કહે છે, સતીયા પુરૂષ ચંડાળનો પક્ષ કદી નહીં ગ્રહે. ગુમાનસીંહનો ક્રોધ, તેને દાર કરવાનો હુકમ આપી ચાલ્યા જતું, બાદ ગરપાળસીંહ સામંતોને શીખામણના શબ્દોમાં ધીક્કાર આપે છે, સામંતો ગરપાળસીંહને મળી જાય છે, ગરપાળનો અચાવ.

પ્રવેશ ૪ થો—જંગલ.

ગરપાળની સ્ત્રી વનદેવી જોને ગુમાનસીંહે ગર્ભવંતી દેશ પાર કરી છે તે પોતાના પત્ની ગરપાળસીંહના વીચારમાં ફળકુલ લેવા ગયલા પુત્ર વનરાજનું આવતું. માતા પુત્ર વચ્ચે બાર વર્ષપરની વાતનો ખુલાસો, વનરાજનો ક્રોધ, ને વૈર લેવા ગુમાનસીંહના રાજ્ય તરફ પ્રયાણ બાદ ગુમાનસીંહનું પોતાના મલાહકાર મેરલા સાથે ત્યાં આગમન વનદેવીને ગુમાન વચ્ચે અપાઝપી. અચાનક સામંતોના હાથમથી બચેલા ગરપાળનું આગમન, પોતાની પત્નીનો અચાવ.

— ટેબલો —

પ્રવેશ ૫ મો—મહેલ

મેરલાના વીચાર, ત્યાં ગુમાનસીંહનું આવવું. વનદેવીને, ખયાવનાર શરપાળ જેમ હવતો રહ્યો તે વીચાર ત્યાં વનદેવીને પુત્ર વનરાજ ને ગુમાનસીંહના હજુરી તરીકે આવી રહ્યો છે, તેને બોલાવવો ને મેરલાને તેડવા મોકલવો, મેરલો હાજર બાદ ચંડાલ ગુમાનસીંહના રામસીંહની પુત્રી ચંદ્રીકા સાથે પરણવાના પાપી વીચાર. ખુશામદી મેરલાની હામાં હા ત્યાં માછ દીવાન છત્રસીંહનું આવવું. છત્રીશાળી છત્રસીંહનું ચંદ્રીકા તમારી ખેન ચાય છે તેને પરણાવવાના વીચાર અયોગ્ય છે એમ કહેવું ગુમાનની પક્ષી હૈ. મેરલાની પાણી ચઢાવવાની તરકીબ, છત્રસીંહનું ખુશામદીને ધીકાર આપી જવું.

પ્રવેશ ૬ હો—મહાલય

બુલાપર બુલતી ચંદ્રીકા, તથા સુધા, અને સખીઓનો હાસ્ય વિનોદ, સુધાના મુખમાંથી ચંદ્રીકા કોણુ છે તેનો ખુલાસો. માતા પાતા વીનાની ચંદ્રીકાનો અફસોસ. સુધાની ધીરજ, બાદ ચંદ્રીકાએ લખેલા ચાર પ્રશ્નોનું વીવેચન, સખીઓનું ગમ્મત કરી જવું. ત્યાં વનરાજનું આવવું, પ્રશ્ન ઉત્તર લખવા ચંદ્રીકા અને વનરાજ વચ્ચે પ્રશ્નચક્રીકા, ચંદ્રીકા વનરાજને વરમાળ અર્પે છે, બાદ વનરાજનું જવું. ગુમાનસીંહે આવી ચંદ્રીકા પાસે પ્રેમની માંગણી કરવી પુત્રીવત પાળેલી કન્યા તેની પ્રત્યે દુષ્ટ વીચાર કરતા ગુમાનસીંહને ચંદ્રીકાની શીખામણ. છંછેડાયલા ગુમાનસીંહનો ચંદ્રીકાને કેદ કરવાનો હુકમ.

પ્રવેશ ૭ મો—કોમીક શેર બજાર.

બુદ્ધા પારંથી મેળવેલા પૈસાવડે માવજીભાઈ યાહોમ કરી બુકાવે છે, અને જોશીના વેશમાં આવેલો પેથો પણ લોકોના ખીરસાંપર કાતર ચલાવે છે, પણ ચોરને પોટલે ધુળની ધુળજ રહેવાથી પાછા લુપ્તખા બનેલા બન્ને ભાઈ પૈસા મેળવવાની કોઈ બીજી યુક્તિ લડાવે છે. અંધ શ્રદ્ધાળુ બુદ્ધો ત્યાં આવી પડતાં ધના જોશીના વેશમાં રહેલો પેથો અકસ્માતથી તેનું મ્હોત નજીક આવ્યાનું જણાવે છે, જેથી ગભરાઈને બુદ્ધો જંગલમાં ન્હારી બચે છે, જેથી કોઈ રીતે ઘર સળગાવી તેમાં બુદ્ધને મરી ગયેલો ઠરાવી મીલકત પચાવી જવાની યુક્તિ માવજીના ગયા બાદ પેથાની ભાણી પત્ની મગળાનું આવડું, અને ઉભયનો કૃત્રિમ પ્રેમાલાપ

પ્રવેશ ૮ મો—ભયાગાર.

કદી ચંદ્રીકા વીચારમાં. ગુપ્ત માર્ગે વનરાજે પ્રવેશી ચંદ્રીકાને વીદાય કરી દેવી. બાદ શરપાળે બ્હારવદીઆ મીત્રાને સાથે લઈ પોતાની ભાણેજ ચંદ્રીકાને બચાવવા આવવું પીતા પુત્રનું સંમીલન. બાદ શરપાળનું મીત્રા સાથે જવું. ત્યાં ગુમાન તથા મેરલાનુ આગમન. અચાનક સુધાનુ આવી બાપને શીખામણ આપવી ગુમાનનો ગુસ્સો, સુધાનુ જવું. વનરાજને તે સ્થળમાં જોઈ ગુમાનનો ક્રોધ વનરાજના નીડર જવાબ. ગુમાનનું સમશેર લઈ ધસવું, વનરાજનું ન્હારી છુટવું. ગુમાનનું પાછળ પડવું. —દ્રાન્સકર—

પ્રવેશ ૬ મો—શરપાળનો કીલ્લો.

શરપાળ, પત્ની વનદેવી સાથે વાતચીતમાં ત્યાં ચંદ્રીકાનું આવવું મામા-ભાણેજી વચ્ચે વાતચીત, સર્વનું કીલ્લામાં જવું, ગુમાનસીંહનું ચક્રવર્તી મહારાજ ભુપતસીંહની મદદ લઈ પ્રવેશવું, શરપાળને ભૂપતસીંહ તાબે થવા સમજાવે છે, શરપાળના માર્મિક જવાન ભૂપતસીંહનો ક્રોધ કીલ્લાને તોડી શરપાળને પકડવાની આજ્ઞા, કીલ્લાનું તુટવું, લડાઈમાંથી શરપાળ સમય વીચારી છટકી જાય છે, વનદેવી ગુમાન હસ્તે કેદ, ચંદ્રીકા ભુપતસીંહ હસ્તે કેદ.

ટેન્ડો.

અંક બીજો.

પ્રવેશ ૧ હો—વસંત ભુવન.

સુધા તથા સખીઓ ગરબો, બાદ સુધાને પરણવા સબંધી સખીઓનો વાર્તાવિલાસ, સુધાનો ખુલાસો, ચંદ્રીકા જે “વર” ને પરણે તેજ “વર” ને પરણવાનો મનનો દૃઢ નિશ્ચય, પ્રમાણીક સુધાનો ચંદ્રીકા માટે બળાપો, ત્યાં ગુમાનસીંહનું આવી પુત્રીને વનરાજની હડ છોડવા ફક્ત, સુધા અડગ, ગુમાન તલવાર લઈ મારવા ધસે છે, સખીઓનું વચમાં પડવું, સુધાનો બચાવ. ટેન્ડો—

પ્રવેશ ૨ જો—કેમીક.

ધર સળગાવી તેમાં બુદ્ધાને મરી ગયેલો જાહેર કરી બન્ને ભાઈ મીલકતની વહેંચણી કરવાનો વિચાર કરી રહ્યા છે ત્યાં બુદ્ધાનું આવતું, તેને ભૂત ઠરાવી પેટીમાં પૂરવો, બાદ મીલકતની વહેંચણી, અને તેમાં મોતીની માલા માટે પરસ્પર ભયંકર તકરાર માવજનું ગુસ્સો થઈ ચાલી જવું, બાદ તેને પુરો ઝાવવાના ઇરાદાથી પેથો બધા મીલકતનો પોતાને એકલાનેજ વારસ ઠરાવવાનું વચન લઈ બુદ્ધાને પેટીમાંથી બહાર કાઢે છે અને નાત પહેલની મદદ વડે માવજ-ભાઈની સામે થવા ઉત્કરે છે.

પ્રવેશ ૩ જો—મહેલ.

મેરજાના વિચાર, જત્રસીંહનો કાંટા કાઢી પોતે પ્રધાન પદની લેવાના વીચારમાં, ગુમાનસીંહ શરપાળસીંહનો દ્રાહલો તોડ્યો તથા આનંદમાં, ત્યાં જત્રસીંહનું આવી સફળોધ આપવો, કેદ કરેલી વનદેવીને છોડી દેવાની વીનંતી, ગુમાનસીંહ દીવાનનું અપમાન કરી હુતકારી કાઢે છે. બાદ મેરજો જત્રસીંહને માટે કાન ભભેરે છે, જત્રસીંહને કેદ કરવાનો ઠરાવ ગુમાનનું જવું બાદ ખુશામદી મેરજાના હવાઈ વીચાર.

પ્રવેશ ૪ થો—ભૂપતસીંહની છાવણી.

શરપાળના સામંતો ચોરી કરવાના ઠરાવમાં ચોરી કરવા જતાં સીંહનું નીકળવું અચાનક આવેલા વનરાજની બંદુકથી સીંહ હાર થવો સામંતોનું નહાસી જવું, ભૂપતસીંહનું જાગવું વનરાજને બંદુક ફેડવા બામત ઇપકો, બાદ સીંહને જોઈ ભૂપતસીંહને મોટેથી

વનરાજના વખાણ, પોતાના ઉપસેનાપતિની પદવી આપવી તેમજ કીલ્લામાંથી કેદ થયેલી, ચંદ્રીકાની સપુરદ, જાનણીની કુચ સતીયા શુરપાળસીંહનું પ્રવેશવું ગતખીનાનો અફસોમ સામંતોનું મલવું અને ગુમાનપર વેર લેવા જવું.

પ્રવેશ ૫ મો—મહેલ.

ગુમાનની પુત્રી સુધા તથા સખીઓનો હાથધરીને સુધાનો વનરાજ પ્રતી અચલ પ્રેમ.

પ્રવેશ ૬ ઠો—શયન ભુવન.

કપટ અર્થે ગુમાનનું શયન મેડલાનું તરવાર લઈ ગુમાનને મારી નાખવાના હેતુમાં ઉભા રહેવું, ભોળા જીવસીંહનું આવી જોવું, મેડલાના હાથમાંથી તરવાર પડાવી લેવી મેડલાની તર્ફથી જીમ ગુમાન જાગૃત, જીવસીંહ પર ખુનનો આરોપ જીવસીંહના કાલાવાલા પ્રપચીઓની પ્રપચ જાળ, ગુમાન તલવાર લઈ જીવને મારવા ધસે છે, જીવસીંહ પીસ્તોલ લઈ સહામે થાય છે —ટેન્ડો—

પ્રવેશ ૭ મો—કોમીક.

પોતાની સુંદરતા શોભાવવા માટે વસ્ત્રભુષણની ભુખી ગુમાનને કામધિ પેથો દાગીનાની લાલચ આપી પોતાની સાથે દુરાચાર આચરવા લલચાવે છે, પણ સ્વતંત્ર વીચારની છતાં શોધજવતી ગુમાન તરફથી તેનો તીરસ્કાર માવજીનું આગમન જાને લાઇઓમાં પાછી તકરાર ત્યાં નાત પડેલ સાથે પાનાચંદનું આવવું અને કાર્ટે ચડવાની ધમકી આપી બુઢાની મીઠકત પાછી ઓકાવે છે,

બાદ પેથો જુદા પાસે વારસાની માગણી કરે છે. તેમાં જુદાની વાણીયા વિદ્યા, પેથાભાઈને પાણીચું અને ફિટકાર, માવજી તથા ગુમાનનો સુધરી જવાનો નિશ્ચય.

પ્રવેશ ૮ મો—ઠારાગારમાં.

જુપતસી હ હરતે કેદ થએલી ચંદ્રીકાની કમંકથા, કેપસેનાપતી અનેલા વનરાજનું કસોટી બર્થે આવવું, ચંદ્રીકાનો સુધ પ્રેમ પ્રેમી દંપતીનું મીલન.

પ્રવેશ ૯ મો—નજર કેદ.

ગુમાન હરતે કેદ થએલી વનદેવી વીચારમાં. ત્યાં ગુમાનસી હે આવી પ્રેમની માંગણી કરવી છછેડાયલી વનદેવીનો ક્રોધ અચાનક મેડલો આવે છે રગમાંભંગ, ગુમાનનો મેડલાપર ક્રોધ અને સખત તીરસ્કાર મેડલાનો ગુમાનને ફસાવી પોતાના અપમાનનો બદલો લેવાનો મક્કમ વીચાર બાદ જવું, અને લશ્કરના વડાને ભાંભેરી અચાનક ગુમાનને કેદ કરે છે. — ટેબલો —

અંક ત્રીજો.

પ્રવેશ ૧ મો— જુપતસીહની કચેરી—અભયગઢ.

પોતાના કેદખાનામાંથી ચંદ્રીકા છટકી ગઈ તેની તપાસમાં વનરાજને મોકલવો. ત્યાં રામપુરથી ગુમાનસીહની માદગીના સમાચાર સાંભળવા જુપતસીહનું રામપુર તરફ પ્રયાણ.

પ્રવેશ ૨ જો—જંગલ.

કેદી ગુમાનસીંહ પીંજરામાં, ત્યાં પાપી મેરૂલાનું આવવું ગુમાનનો ક્રોધ, મેરૂલાનું અપમાન કરેલું તેના બદલામાં ગુમાન-સીંહનું રાજ્ય પચાવી પોતે ગુમાનસીંહ નામ ધારણ કરી રાજ્ય-ગાદી ભોગવવાનો દ્રઢ નિશ્ચય અને કેદી ગુમાનને પીંજરામાંજ પીસ્તોલથી મારી નાંખવો બાદ શુરપાળ તથા છત્રસીંહને આવતા વંતઠ મેરૂલાનું પસાર થવું. શુરપાળ તથા છત્રસીંહનું આવવું લાશ વંતઠ મેરૂલાએજ ખુન કર્યું છે એવો સંશય જવાથી સીપાઈઓને મેરૂલાને પકડવા માટે પાછળ દોડાવવા.

પ્રવેશ ૩ જો—કોમીક.

ભીખારી થયેલા પાટકર સાહેબ, નાયકા મગળા પાસે પૈસા ઉઠીના માગે છે પણ જવાજમાં ખાસડાનો માર મળતા પેથો પરતાય છે અચાનક આવી ચડેલા માવજીનો તેને દીલાસો. ત્યાં ગુમાન અને જુદાનું આવવું ખત્તાખાઈ ઠેકાણે આવેલા છોકરાઓને જુદો અરંધી મીલકત વહેંચી આપે છે. જેથી સર્વને આનંદ.

પ્રવેશ ૪ થો—પહાડ.

મેરૂલાના લશ્કરીઓ વનદેવી તથા સુધાને મારી નાંખવા લાવે છે ત્યાં મેરૂલો આવી પોતાની પ્રપચ્ચતામાં મગરર સુધાનો શીટકાર મેરૂલાનું જવું અચાનક વનરાજનું આવવું માતા તથા ભત્રીજ્યની ખીજ પત્ની સુધાનો અચાવ. — ટેબો —

પ્રવેશ ૫ મો—રસ્તો.

પુરૂષ વેશમાં નીકળેલી ચંદ્રીકા વનરાજની સોધમાં, વનદેવી તથા સુધાને અચાવી નીર્ભય સ્થળે રાખી વનરાજનું પણ ચંદ્રીકાની સોધ અર્થે નીકળવું, અચાનક બંનેનો મેલાપ હર્ષ વધાઈ રામપુરની ન્યાય સભામાં પરીક્રમણ.

પ્રવેશ ૬ થો—રામપુરની કચેરી,

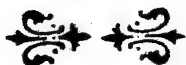
શુમાનસીંહને બદલે મેરૂલો શુમાનસીંહ નામ ધારણ કરી રાજ્ય બન્યો છે. ત્યાં ભુપતસીંહનું આવવું મેરૂલાના પેટમાં ધારકો રાજ્ય ભક્ત શુરપાળનું આવવું. અને શુમાનનું ખુન કરી પાપી મેરૂલોજ શુમાનસીંહ નામ ધારણ કરી રાજ્ય બન્યો છે એવું બહાર કરવું મેરૂલાનો પાપઘટ કુટવો, રાજ્યભક્ત શુરપાળસીંહ અને છત્રસીંહના ચક્રવર્તી રાજ્ય ભુપતસીંહને મોટીથી વખાણ, વનજોની સુધા, ચંદ્રી તથા વનરાજનો પ્રવેશ છેલ્લો ન્યાય પાપી મેરૂલાને તમચાર્યા શુરપાળસીંહ મારે છે. મેરૂલાનું મરણ પાપીને પાપકર્મની શીક્ષા, વનરાજને રામપુરની ગાદી બહીસ, ચંદ્રીકા તથા સુધાનો વનરાજ સાથે ભુપતસીંહના સ્વહસ્તે હસ્તમેળાપ.

આનંદ !

આનંદ !!

આનંદ !!!

— સમાપ્ત —

શ્રી

વનરાજ

નાટકના ગાયનો.

મંગળાચરણ.

સૂત્રધાર અને બાળાઓ—

પરિબ્રહ્મ શ્રી.....પરમાત્મા,

રહીત ત્રિગુણ નિત્ય જગત્રાતા—

સોહં નિરંજન અખંદાનંદ અવ્યક્તા

તત્ત્વ તમ ચરાચર વિશ્વ

મય વિભુ સુખ ત્રાતા—પરિ०

વિભુ કૃતી, અદ્વય મતિ

રચી ધરં ચર્ણુ પ્રતી મુદ્ધમાતા—પરિ०

બાળાઓ—

૧

લખ્યા લેખ નવ ટળે, ભલે જન કોટી વીચારો કરતું—શાણુ હાં

ધંશ તણી ધ્યંજી વીણુ કોથી, શુક પાન નવ ખરતું—શાણુ હાં

દમયંતી નળરાય સદાથી, સત્ય શીયળ સંગાથી;

રાજ તાજ તારાજ થયાં એ, કર્મગતી ના કળાતી—શાણુ હાં

દશરથ નંદન રામરાયને, રાજ્યભીષેક તૈયારી;
 સીતા સાથે વન વન રખડી શીરપર જટા વધારી-શાણા હાં
 સુખ દુઃખનો તડકો છાંચો, સુરકીન્નર શીર ધારે;
 ધર્મ જય અતેજ બલાજન શીદ કુલાતો ભારે-શાણા હાં

માવજી—

૨

આ જગમાં જર થઈ પરમેશ્વર સહુના ઉપર સ્મર છે
 કામ સરખાં બહુ એનાથી સહુના જીવતર જરપર છે—
 જીકતો જમાનો છે પૈસાનો, સુખ વૈભવને ધંજલત એ માનો

[કોરસ]

જે. પી થવાયે જેથી કે. સી. એસ. આઈ. મજેથી
 જો ખીસ્સાઓ તર છે, નહીં તો નર તે ખચ્ચર છે—

શુભાન—

૩

આ કળી મધુર ખીલેલી પુર મનવેશ કરનારી
 નારી નવેલીના અંગમાં અનંગ રાજધારી
 હું છું હીરાકણી કરોડ થકી કીમતી
 નારી આંદનીમાં હું તો ચંદ્ર સમી દીપતી
 દીલના દીવાના હું પર બાય વારી—

શુભાન-માવજી—

૪

પ્રાણુ સાથે ફેટીનમાં ફરશું, અમે તો આમ

ખ્યારી મારી મુઘરેલી, પુરેપુરી તમામ

મારા હાથમાં હું રાખીશ ઘોડાની લગામ

જેઠ તને પીધેલા થાશે ગોલા તમામ

લાઈન્સ તરફ જશું દુમ્મસ અને લીમપોર

જશુંબા સવારે સાંજે કરીશું વન્સમોર

હાં ચાલો, હાં ચાલો બાઈ, ચાલો ભાઈ ચાલો

મારા અમદાવાદી લાવો સારી સાડી

ઉપર છાંટો બહુ સારા સેન્ટો તમામ

સંભાલો, સંભાલો બાઈ, ખનનન, ખન, ખન—સં૦

વનદેવી—

૫

છે અફસુત કૃતિ, અકળ અતિ

સુર્ય ચંદ્ર સુર છે સહુ અંક આધીન

હારી હું મતી હે જગપતિ—૭૦

વનદેવી-વનરાજ—

૬

વીજ્ય હજો પ્રીય બાળક તારો, હૃદ આશીષ સુખાક્રરી,

નીતી ધર્મ ને હૃદયે ધરજે, ન્યાય પંથમાં સઘ વિચરજે;

આશીષ આપ ચઢાવું શીરપર આવું હું અરિહળ અંહારી,

આવીશ યશ નીર્મળ વરતાવી

ખાંચ ગ્રહો વીલુતારી—વીજ્ય૦

છત્રસીંહ—

૭

ધીક્ક નીચ તમને, દુર્જન કષ્ટ કામ અંધ કપટ કાજ સાધી
તને સુધર્મ ન્યાય વૃક્ષ છેદી
તને ધીક્કાર (૨) લાખવાર, પાપી કાળાં કૃત્યને કરતા
નકટ નીચ ચપટ થાય પલકમાં—ધીક્ક.

સખીઓ—

૮

હીવ્ય મનોહર મહાલય આ—
મીના કહી કારીગીરીથી છાવે,
સમીર સુખદ શીતળ આવે;
સુરપુરી સમ મન લોભાવે—
શોભા આ શી શશીની કળા
આમન વ્યુતિ છે નભ ચપળા,
બુલે રાજ કુમારીકા—હાં.

સખીઓ—ચંદ્રીકા—

૯

શાણી મુગ્ધા કનક રંગધારી અનંગ અંગ આલી
મગન મન—વાહવા
બહુ બોલી બહેકેલી, ચળેલી શું ખાલી
ઓ લેલી સાહેલી ઉમંગ મન
વાહવા—શાણી.

ઘેલી સરીતા ભાગ્યજ કૃણશે
 સાગર સમ દેવાંશી વરશે
 રંગે ચંગે પતિ સંગે ઉમંગે રમશે (૨)
 હાં લેગી બ્રમર વીણુઘેલી બનેલી
 અંગકળી ખીલેલી, વાહ શાણી સાહેલી—

ચ દ્રીઢા-વનરાજ— ૧૦

શીર મુકુટમણી શૃંગાર
 આરોપી પ્રેમ માળ
 છે ભાગ્યના ભંડાર
 ઈન્દ્રીવર શશી આધાર
 ધન પ્રેમદા સુખદ સુંદર શાણી, સ્નેહ સુધાની દાતાર—
 ગુણ આગર મુખાણ
 શામ અંતર આરામ
 ભાવે લેટો મુધામ
 પ્રીત પુષ્પે વધાવી ઓવાડું આ પ્રાણ; સુભાગી સરદાર—

મંગળા-પેથા— ૧૧

શ્યામ સૂનાં મંદિરિયાં દાસાવોરે શ્યામ આંબારે
 રાખું નયનોમાં તોય તલસાવોરે શું રીઝાવોરે—
 માંડો કામ તણી કોરટમાં દાવો

થાય સાખીત જો આપના ગુન્હાઓ
પૂરો દીલમાં કે નેનમાં નચાવો
બસ કુરબાન દો રસપાન (૨) રચામ—

ચંદ્રીકા—

૧૨

અડગ સતી ના ડગે નીજ શીયળ વૃતથી
પડે દુઃખેના ડુંગર
આપ પતીથી હાય કદાપી સર્વ સુખે રત્નાકર
સોતાને દમયંતી ઉપર પડ્યાં દુઃખ બહુ બારી
ચળે સુર્ય પશુ ચળે ના સતીઓ ખીરજ હૃદયે ધારી
ગાન ગાયે સુર મુનીવર કીજર—

વનરાજ-ચંદ્રીકા—

૧૩

સ્વામી શીરનામી જાઉં છું, જોલા વળજો મમશ્યામ;
સુંદર સદની સીધારશો, સત્વર શાણી સુખધામ,
ઓ રસીયા મન વસીયા
સ્નેહેથી કક્ષીયા પ્રાણ મેં, છો રસીયા હું શીરતાજ—
જાદુભરી મીન ચક્ષે, વશ કરનારી;
સુંદર વર શામળીયા,
વાહ ! ચંદ્રીકા ચપળા;
અહ મોખા,
પ્રીતેથી, આલિંગન દો રસરાજ—સ્વામી.

અંક ૨ જો

સખીઓ—સુધા—

૧૪

ગરબો.

સજની ચાંદની, જોની રળીયામણી,
મુર્તિ શાંત નીશ કાન્ત, સુધારસે ભરી ખેંચી—સજની,
શુક તેજ મંઠ હોયે, આનંદે સૃષ્ટી દેવી;
જગ મંગે જ્યોત કેવી, સંયોગી મનને ભાવી.

(સાર્ખી)

ગીરી શ્રંગ ધવલ મનોહરા, સાગર ખુશ ઉભરાય,
વીજય સુવંદે માતૃનો, જોતાં એ ગભરાય.
શરી ઉદયનો ડંકો વાગે,
ધ્વની સુનીને ગણુ ગ્રહમાં લોગે;
ભલી કુમુદીની પ્રેમે જાગે,
પોષીત નાયકા ઉરખીર ત્યાગે.

આ મન દ્યુતિ વીદ્યુત વિરાજીત જ્યોત કપોળ અતિ સુખકારી,
પંકેતી દંતની રક્ત મુનેત્રને રીણવે જોઈ જળે ગતી ધારી.
ધન્ય અતી સદ્ભાગી પતી સતી શીરમણી પ્રેમે અંકજ ધારી,

મંગળ શુક્ર મંગળ સુચન દંપતી હીપતાં મંગળકારી.
 દ્રવીતજ થાતી સુર અંગના સદગુણીને જોઈ,
 અમૃત સમ એ સેવા સાજો મીઠ મેવા જોન એ
 સર્વ હીંદબાળા ધારોને ધર્મ સ્તોત્ર આ
 ધન્ય ભાગ્ય જોનાં.....

સુધા-સખીઓ—

૧૫

નેન મટકેને લટકે, ઝાંઝર ઝણકે
 કમળ અગ સંગ મધુપ કોઈ ભટકે
 મેના શુકની ખ્યારી તરવેલી જોડી સુરસ છલકે—નેન૦
 પીયુ વીણુ છેકજ ઘેલી બની
 મળશે એ રસીયા, શરી ભાગ્ય કુમુદની દેવ હૃદયના
 મન ભાવ્યાં (જો અલી આવ્યાં)
 ધીરી ધીરી સખી શાને લોભાઓ
 અંગ ઉમંગથી હુવે ડોલાવો
 વાહ (૩) મન મલકે
 વનરાજ હૃદય ખટકે—વાહ—નેન૦

માવજી-પેચો—

૧૬

કહું છું છેક છકી નવ જા ઝાઝો ઉતાવળો નવ થા
 અપાટો જોજો હવે જોજો હવે—

કરડે નહીં બસનારા શ્વાન તુંથી કોણુ ડરે હોવાન
 ઘેર જઈ રોજે હવે, રોજે હવે
 પાઘડી માટે માથું બાંધ છે ખોવાની આ મૂર્ખાઈ
 કરીશ ડાંડાથી ભરવાઈ અને તું તો રોશી પસ્તાઈ
 છ'છેડીને જેરી સાંપ મૂકે કાં ગરદન પર કાપ—અપાટો
 બોલે તેથી કાંઈ નવ થાય ગાળ્યા મેથીના વરસાય
 મારું નાક બલેને જાય પણ તું ભીખ માંગતો થાય
 સીધે સીધો અહીંથી ચાલ નહીં તો ખેંચી નાખીશ ખાલ—ધર૦

મેરૂલો—

૧૭

જેયાને જોજો કાવાદાવા મેરૂલાળના
 જગમાં જનમ્યો હું સરખો કોઈ કેરો નાળના—
 બની રાજા ધીરાજ રાણી હું લાલું કોઈ
 જોઈને નખરાંનાજ મેરૂળ પડજે મોહી
 હા, હા, હા,
 ધન્ધા કરતો હાજીહાના શયતાની પાળના
 પૈસા પડે છે નર ચારો અકલની બાળના

શૂરપાળ—

૧૮

કપટી શુભાન યુની તું શુભામ
 પાપીઆ પુતળા પાપના

એની ભુજંગ છુદું તું અંગ વીખજ દંત ક્ષણમાં
અમીથી ઉડશે ધડથી પાંખો તું બાજની
હૃદય આ ભડકે ક્રોધ અમીથી
ઝવાળા રકતે યુગાવું હા—

સુધા—સખીઓ—

૧૯

વાહ શરમાળી બાળા જપે તું સ્નેહ માળા
ઠાલા આની ચાળા કરે ખેન
ઠહાલા રમીયા એ વરીયા હું વાડું
કમળ જંગ નીશનાથ ચંદ્ર જો
સુખ રૂપ સ્વામી નયન તારા—શર૦
ઘેલી છેક બની ખેની કળી અલી વીણુ તું
પતી પતી રટે રતિ કામદેવ જેમ તું
હું હંસી એ સરોવર માન છે
રસીયા વસીયા નીરખ્યા છોગાળા—શર૦

સુધા—

૨૦

મારા શામળીયા સુખણુ પ્રાણુ નેન બાણુ મારી
મને ધાયલ બનાવી
સુખકર લાલા પ્રાણુથી ઠહાલા
મુરવિ અંતર પટ બમી
એ મમ સ્વામી છે સુખ ધામી
મનહર નજવર મળશે
રાહણુ આનંદ રેલશે—

ગુમાન—

૨૧

લટક ચટકે લોકના હૃદય હરી

ચટક ભરી ચાલતી મહાલતી હું મદ ભરી—

મધુર વદન રસીક નયન

નીરખી સ્વરૂપ સહુ મરતા

હું તો એ સર્વને બનાવી વાહ

થઇને લલિત લહેરી બારીક વસ્ત્ર પહેરી-ભાઈ વાહ

મહાલતી હું મદ ભરી પિયૂમાં પ્રીતિ ધરી—

ગુમાન-માવજી—

૨૨

સુધરી જઈશું સુખમાં રહીશું, અમો આજ પછી સાદાર્થ થકી

મનમતી મોજેજ માલવામાં, હવે તો માલ નથી;

આજકાલની ફેશનમાં, ફેકટ નાણાં બરબાદ કરી

કીધા ધંધા હિંધા જગમાં, જોડા ખાધા બસ પેટ ભરી;

તજી ફેશનો તમામને, જીની રીતો પર ધ્યાન ધરી,

તજી પાઉં બીસ્મીટ સલેસો ખાશું રાટલા વેડ કરી—

વનરાજ-ચંદ્રીકા—

૨૩

મન સદા ચહાશે એ મનહરને નવ ચહાશે હું

માન મધુરી વેલી, ખુબ ખીલેલી અલી (૨)

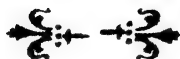
બાઓ નહીં શરમાવો (૨)

રતી અનંગ તુલ્ય સુંદર બોડી—

જાને નીચ નાદાન, જણ્યો તું માતુએ પાપાણુ
સાકરમાં દુધ જળે છે, કડવું જ્ઞાને માને છે,
અરે જા, મતી મંદ તું છે—

વનરાજ-ચંદ્રીકા— ૨૪

વાહ શામળીયા સ્વામી ન મળીયા, સોજાગી રસીયા
અમ્રત વર્ષણ દર્શન તમ પાતળીયા, સુંદર મન વસીયા—
સ્નેહ સુમનની માળ, બારો કંઠે પ્રીય મારા—હાં
મંજુવાણુ સુધાપાન, નેનાં મોહ બાણુ
આપ ચિંતામણી હારે,
હીરામણી, રમણી, નમણી, નમણી—

અંક ૩ જો.

માવજી-ગુમાન-પાનામંદ-પેથો—૨૫

સુખમાં છલકાઈ, મદમાં મલકાઈ
 ન અભિમાની થઈએ,
 આવકસર કદી કરકસર કરી
 નિશ દિન હૃદમાં રહીએ—
 નીતિથી ધન મેળવશું, ને સુખમાં રમશું જમશું
 ન ટાળમાં ડૂબી જશો તો દીકરા મુખી થશો
 આ અલ્પલવીના શબ્દો છે અનમોલ
 તેમાં પિતા છે પરમાત્માને તોલ
 તેમની આજ્ઞા નવ લોપાઈ
 મુખી થઈ જઈશું ખંતે ભાઈ
 આનંદ આનંદ વ્યાપ્યો આજ
 ભાઈ વાહ (૨) —

અંદીકા—

૨૬

કોઈ સંદેશો કેજો સોભાગી શામને
 નામ જપતી પતોની માળ.....

કયાં વંસીયા, હું રસીયા, શામળીયા, છોગાળા નાથ
 થડો હવે હાથ
 સૂર્ય પ્રકાશ વીના શશી, ધરણી તબ અંધકાર
 કંથ વીનાની કામની, સાકર વીણુ કંસાર
 મીન મરશે નીર વીયોગે, દરશ દો પ્રાણુ

ચંદ્રીકા-વનરાજ—

૨૭

મારા મનનારે, હરણ, બાળા દ્યો સ્વીકારી
 ચંદ્ર ચકોરી દર્શન પામી, હસીને આલોંગન દો સ્વામી
 મુરતી મનહારી.... ....
 સુંદરી ચાલો રંગમાં મહાલો, અધર તણું દો દાન
 પ્રેમનો સાગર વાહ છલકાય રે રસધેલા દ્યો ચાલો
 ધીર ધીરે વાહણ ... ..

લગનશરાનો શણુગાર તે શું?

ખરા રજવાડી જરીના હેસો.

વરરાગને પહેરવાના ખરા તેમજ ખોટા લખ્ખાનાં જામા
તથા નાટકોને સાડ તાજ મુગટો તથા રજવાડી દરેક જાતની
પાઘડીઓ તાસનાં કેંટા કેન્સીકટના સીર પેચ તથા પીચી અને
ખાદસાની કલચી વીગેરે જથ્થાખંધ તથા છુટક ખનાવનાર
વેચનાર અને લાઠે આપનાર.

દુકાન સ્ટેશન રોડ
તાર ઓશીસ પાસે
બેગમપુરા

ગોવનભાઈ નારણદાસ

છાપરીઆ શેરી—મુરત

તા. ૦ કઃ—ઉપર લખેલો દરેક જાતનો માલ ઓર્ડર
મુજબ તાકાદે ખનાવી આપીશું

જાહેર ખબર.

નીચે લખેલાં પુસ્તકો શ્રી લક્ષ્મી કાન્ત નાટક સમાજનો મુકામ જ્યાં હોય ત્યાંથી રોકડી કીમતે મળશે, વીં ૦ પીં ૦ થી મોકલવામાં આવશે નહીં.

૧ વીર ઘટોજગચ્છ નાટકનાં ગાયનો	૦-૪-૦
૨ વીર વિજય ,, ,,	૦-૪-૦
૩ જોડાણો ,, ,,	૦-૪-૦
૪ વનરાજ ,, ,,	૦-૪-૦
૫ વિજય લક્ષ્મિ ,, ,,	૦-૪-૦
૬ કુમારપાળ ,, ,,	૦-૪-૦
૭ શંકરાચાર્ય ,, ,,	૦-૪-૦
૮ શકુંતલા ,, ,,	૦-૪-૦
૯ વીર કુણાલ ,, ,,	૦-૪-૦
૧૦ કુસુમચંદ ,, ,,	૦-૪-૦

માલેક:-શ્રી લક્ષ્મીકાન્ત નાટક સમાજ.

